

Opmandskendelse

i faglig voldgiftssag FV2021-1109

Blik- og Rørarbejderforbundet

for

A

(advokat Dennis Schnell-Lauritzen)

mod

TEKNIQ Arbejdsgiverne

for

X A/S

(advokat Kim Koch)

1. Uoverensstemmelsen og parternes påstande

Tvisten vedrører den lønmæssige indplacering under VVS-overenskomstens punkt 26 af en EUX-elev.

Klager har nedlagt følgende påstande:

- 1) EUX-lærlinge oprykkes til løntrin 2 efter et halvt års ansættelse, når Grundforløb 1 er gennemført inden ansættelsen
- 2) Den efterfølgende indplacering på henholdsvis løntrin 2, 3 og 4 sker for et år ad gangen.

Indklagede har nedlagt følgende påstande:

Påstand 1: Frifindelse.

Påstand 2:

- 1) Blik- og Rørarbejderforbundet tilpligtes at anerkende, at alle lærlinge, herunder EUX-lærlinge, indplaceres på løntrin 1 i ½ år, når uddannelsesaftalen påbegyndes efter Grundforløbet (grundforløb 2) er gennemført.
- 2) Blik- og Rørarbejderforbundet tilpligtes at anerkende, at EUX-uddannelsens længde medfører, at lærlinge ikke kan indplaceres på trin 5 i 9 måneder, men alene i 3.

2. Sagens behandling

Til behandling af sagen er etableret en faglig voldgiftsret med forbundssekretær Kim Fusager Balle og jurist Lasse Mortensen, begge Blik- og Rørarbejderforbundet, som medlemmer udpeget af klager, og med underdirektør, advokat Linda Nordstrøm Nissen og chefforhandler Thorkild Bang, begge TEKNIQ Arbejdsgiverne, som medlemmer udpeget af indklagede, og med undertegnede, højesteretsdommer Jon Stokholm som formand og opmand.

Sagen blev forhandlet tirsdag den 16. november 2021.

Der blev afgivet forklaring af de faglige sekretærer B og C som klagerens vidner og af D, X A/S, chefkonsulent E og chefforhandler F som indklagedes vidner.

Da der efter procedure og votering ikke blandt de partsudpegede medlemmer af voldgiftsretten var flertal for en afgørelse, træffes denne af opmanden. Parterne er enige om, at kendelsen affattes uden fuldstændig sagsfremstilling, gengivelse af de afgivne forklaringer og parternes argumentation.

3. EUX-uddannelsen

Lovbekendtgørelse nr. 1868 af 28. september 2021 indeholder blandt andet følgende bestemmelser:

”Kap 2. Adgangen til uddannelserne

§ 5 b

En ansøger med uddannelsesaftale har uanset bestemmelserne i § 5 og § 5 a, stk. 1-3, direkte adgang til grundforløbets 2. del, men optages dog på 1. del, hvis

- 1) det er omfattet af uddannelsesaftalen og
- 2) ansøgeren søger om optagelse til påbegyndelse, senest i august måned i det andet år efter at ansøgeren har opfyldt undervisningspligten i henhold til *folkeskoleloven* eller har afsluttet undervisningen i 10. klasse.

§ 5 c

Optagelse på en skole til en uddannelses hovedforløb er betinget af, at eleven har gennemført 2. del af et adgangsgivende grundforløb, jf. dog § 12, stk. 1, 4. pkt., eller har mindst tilsvarende kvalifikationer. Eleven skal endvidere have indgået uddannelsesaftale, jf. dog stk. 2, § 66 e, stk. 1, og § 66 p, stk. 1. Elever i uddannelser, som ikke er vekseluddannelser, jf. § 2, stk. 1, og elever på euv, som ikke er i beskæftigelse, jf. § 66 y, stk. 1, nr. 1, optages dog uden uddannelsesaftale.

...

Kap. 3. Uddannelsernes struktur mv.

§ 12

En erhvervsuddannelse varer i almindelighed ikke over 4 år og 6 måneder. En erhvervsuddannelse består af et grundforløb og et hovedforløb og kan tillige indeholde et særligt studiekompetencegivende forløb, jf. regler fastsat i medfør af § 5 c, stk. 3. Grundforløbet er opdelt i en 1. del af 20 skoleugers varighed og en 2. del af indtil 20 skoleugers varighed og kan endvidere indeholde et grundforløb plus (GV+) af 10 skoleugers varighed forud for påbegyndelse af grundforløbets 2. del. Grundforløbet kan for den enkelte elev helt eller delvis erstattes af grundlæggende praktisk oplæring i en virksomhed på grundlag af en uddannelsesaftale, jf. dog § 38, stk. 1, nr. 6.

Stk. 2. Børne- og undervisningsministeren fastsætter regler om varigheden af grundforløbets 2. del og skoleundervisningen i hovedforløbet, herunder varigheden af skoleundervisningen i uddannelsesforløb efter § 15, stk. 2 og 3.

Bekendtgørelse nr. 489 af 22. april 2020 om erhvervsuddannelsen i vvs-energi indeholder blandt andet følgende bestemmelse:

”Varighed

§ 2

Uddannelsen varer fra 4 år og 3 måneder til 4 år og 9 måneder, inklusive grundforløbet. Grundforløbet kan ikke erstattes af grundlæggende praktisk oplæring i en virksomhed.”

På ministeriets hjemmeside er oplyst nærmere om uddannelsen, blandt andet:

Hvad er et eux-forløb?

Et eux-forløb betyder kort fortalt, at du har mulighed for at kombinere din erhvervsuddannelse med en gymnasial eksamen. Vælger du at gøre dette, opnår du det, der kaldes generel studiekompetence, hvilket betyder, du kan læse videre på lige fod med dem, der har gennemført en gymnasial uddannelse. Dette betyder også, at du gennem din erhvervsuddannelse modtager undervisning i fag på gymnasialt niveau.

Efter endt eux-forløb kan du enten vælge at arbejde som faglært eller søge ind på en videregående uddannelse.

Hvad indeholder et eux-forløb?

Et eux-forløb indeholder forskellige fag på gymnasialt niveau, der i gennemsnit svarer til en 2-årig gymnasial uddannelse. En erhvervsuddannelse med eux-forløb består ligesom den almindelige erhvervsuddannelse af et praktikforløb og skoleundervisning. Måden, hvorpå den adskiller sig fra den almindelige erhvervsuddannelse, er, at grund- og valgfagene er skiftet ud med fag på gymnasialt niveau. Det vil altså sige, du ikke mister noget fra erhvervsuddannelsen, og du uddanner dig på lige fod med elever, der tager den klassiske erhvervsuddannelse.

Der stilles en række krav til et eux-forløb, som skal opfyldes gennem uddannelsen:

- Du skal have dansk på A-niveau, engelsk på B-niveau samt matematik og samfundsfag på mindst C-niveau
- Du skal have et yderligere antal fag på enten A-, B- eller C-niveau
- Du skal udarbejde en større skriftlig opgave
- Du skal gennemføre et skriftligt eksamensprojekt i to eller tre fag.

Det varierer fra eux-forløb til eux-forløb, hvilke fag du skal have på gymnasialt niveau. Dette er tilpasset selve uddannelsen, så du kun får de fag, som er relevante for den uddannelse, du tager.

På 1. og 2. del af grundforløbet er der placeret grundfag på C-niveau. Har du ikke adgang til grundforløbets 1. del, skal du opkvalificere dig forud for eller parallelt med grundforløbets 2. del. Eventuelle omkostninger i forbindelse med denne opkvalificering vil blive refunderet.

Længden på et eux-forløb varierer fra uddannelse til uddannelse, men typisk er uddannelsesperioden længere end ved den pågældende normale erhvervsuddannelse. Den præcise længde er fastlagt i uddannelsesbekendtgørelsen for den pågældende uddannelse.

...

VVS-energiuddannelsen

...

VVS- og energiuddannelsen varer mellem 4 år og 3 måneder og 4 år og 6 måneder, hvis du tager den som en ordinær erhvervsuddannelse - dette afhænger af, hvilket speciale du vælger at afslutte med.

Tager du uddannelsen med et eux-forløb varer den 4 år og 9 måneder...

Uddannelsens opbygning og undervisning

Uddannelsen består af et grundforløb og et hovedforløb. Grundforløbet er delt op i to dele – en 1. del og en 2. del, som begge varer 20 uger. Efter grundforløbet følger et hovedforløb, som veksler mellem praktik i en virksomhed og skoleophold.

På skolen vil du blandt andet blive undervist i:

- Brug af værktøj og maskiner
- At skære gevind, lodde og svejse
- Materialeforståelse
- Tegning og konstruktion
- Arbejdsmiljø

Du vil også få fag som dansk, matematik, engelsk, samfundsfag samt computerbrug.

...

VVS- og energiuddannelsen med EUX

Du kan vælge at tage din uddannelse med et eux-forløb og dermed få en erhvervsfaglig studentereksamen.

Der er dog en række krav, du skal opfylde for at kunne fortsætte på hovedforløbet efter endt grundforløb. På grundforløbet skal du have gennemført følgende fag:

- Grundforløbets 1. del: Dansk C, engelsk C og samfundsfag C

I løbet af hele din uddannelse skal du bestå følgende fag på gymnasialt niveau:

- Dansk A
- Engelsk B
- Samfundsfag C
- Matematik B
- Teknologi C
- Fysik B
- Kemi C
- Teknikfag A – byggeri og energi”

TEKNIQ og Blik- og Rørarbejderforbundet har udarbejdet en præsentationsbrochure vedrørende EUX-uddannelsen, hvoraf blandt andet fremgår:

”Uddannelsen til EUX-vvs- og energispecialist er for fagligt dygtige og ambitiøse unge, som har mod på at tage to uddannelser på samme tid - en erhvervsuddannelse og en gymnasial uddannelse.

Vvs-branchen er i vækst, og der stilles store krav til branchens medarbejdere om at kunne håndtere flere og mere komplekse tekniske systemer og opgaver. Det betyder, at kravene til uddannelsen af vores unge stiger. Derfor har TEKNIQ og Blik og Rørarbejderforbundet taget initiativ til en ny uddannelse; EUX-vvs- og energispecialist.

En EUX-lærling er attraktiv for din virksomhed

Uddannelsen kombinerer en erhvervsuddannelse med gymnasiale fag. Derved får den unge og virksomheden et forløb, som kan være med til at løfte det faglige og teoretiske niveau i vvs-branchen.

Virksomheden får mulighed for at tiltrække dygtige unge med høje ambitioner for deres uddannelse og fremtidige karriere. EUX-vvs- og energispecialistuddannelsen appellerer primært til ambitiøse, motiverede og modne unge, som virksomheden dermed får glæde af i det daglige.

Uddannelsesaftale

Virksomheder kan indgå en uddannelsesaftale med en lærling enten før eller imens denne er i gang med grundforløbet. Grundforløbet varer et år. På evu.dk er det nærmere beskrevet, hvordan man indgår en uddannelsesaftale.

...

Studieforløb

EUX-vvs og energispecialistuddannelsen er en vekseluddannelse på linje med den ordinære vvs-energiuddannelse. Lærlingen skifter mellem at være i praktik i din virksomhed og modtage teoriundervisning på en erhvervsskole.

EUX-uddannelsen adskiller sig fra den ordinære uddannelse ved, at der er mere teori og skolegang. Det tager også lidt længere tid at blive udlært, men det er faktisk kun 9 måneder mere end den almindelige vvs-energiuddannelse.

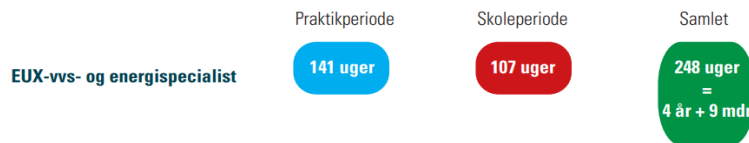
Praktikperioden i virksomheden er forkortet med 13 uger i forhold til den ordinære uddannelse. Det er den, dels fordi det antages, at lærlingen hurtigt når et højt fagligt/praktisk niveau, dels for at undgå at uddannelsestiden bliver for lang.

...

Løn

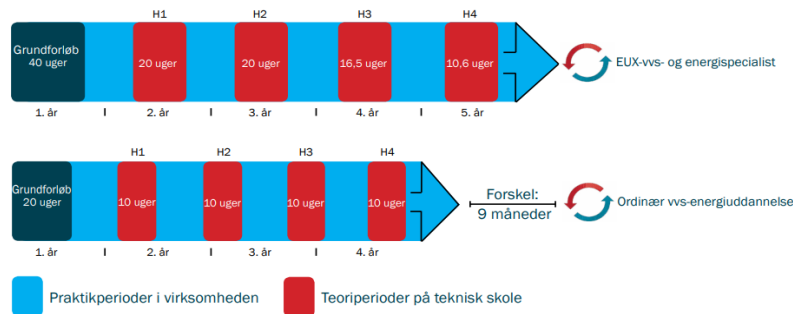
Løn- og ansættelsesvilkår er de samme som for de ordinære vvs-energilærlinge.

STUDIEFORLØB EUX-VVS- OG ENERGISPECIALISTUDDANNELSEN

UDDANNELSENS FORLØB – EUX KONTRA EUD

Fordelingen af praktik- og teoriperioder tilgodeser virksomhedens behov for oplæring af lærlingen i forhold til kompetencemål for praktikperioderne. Det samme gælder skoleuddannelsens faglige mål på gymnasialt niveau i udvalgte fag. Se fordelingen af praktik- og teoriperioder i illustrationen herunder.

»

4. VVS-overenskomsten

VVS-overenskomsten indeholder i punkt 26 følgende bestemmelser:

Punkt 26 - Løn og arbejdsforhold for lærlinge

Nedenstående løn- og arbejdsforhold omfatter lærlinge og voksenlærlinge, som ansættes i henhold til Lov om Erhvervsuddannelser og som er omfattet af bekendtgørelsen om VVS Uddannelsen.

Bestemmelserne omfatter desuden aflønning af VVS-energiteknikerlærlinge, der er ansat i virksomheder under TEKNIQ Arbejdsgiverne.

Stk. 1: Den normale arbejdstid

Lærlingenes normale daglige arbejdstid er den samme som den, der er fastsat for virksomhedens svende.

Stk. 2: Aflønning af lærlinge som:

VVS-energispecialist, Ventilationstekniker,

VVS-installationstekniker og blikkenslager og VVS.

Organisationerne præciserer, at nedennævnte lønsatser er mindstebetaling pr. time:

Samtlige lærlinge indplaceres på trin 1. Efter 1 år på det pågældende trin, sker oprykning til næste trin.

Lærlinge, der inden ansættelsen har gennemgået grundforløbet, oprykkes efter ½ år til trin 2.

Herefter oprykkes lærlingene til næste trin, hvert år indtil sluttrin.

<i>Trin</i>	<i>1. marts 2020</i>	<i>1. marts 2021</i>	<i>1. marts 2022</i>
1	67,30 kr.	68,40 kr.	69,60 kr.
2	77,60 kr.	78,90 kr.	80,25 kr.
3	97,80 kr.	99,45 kr.	100,15 kr.
4	111,30 kr.	113,20 kr.	115,15 kr.
5 (EUX*)	122,25 kr.	124,30 kr.	126,45 kr.

* EUX-uddannelsen varer 4 år og 9 måneder, derfor indplaceres disse lærlinge de sidste 9 måneder på trin 5.

Alle lærlinge indplaceres på løntrin 1. Efter 1 år på det pågældende trin sker oprykning til næste løntrin. Lærlinge, der inden ansættelsen har gennemgået grundforløbet, oprykkes efter ½ år til trin 2. Herefter oprykkes lærlingene til næste trin, hvert år indtil sluttrin.

EUX-uddannelsen varer 4 år og 9 måneder, derfor indplaceres disse lærlinge de sidste 9 måneder på trin 5.”

Bestemmelsen om det 5. løntrin afløser følgende protokollat:

Protokollat om aflønning af vvs-lærlinge der gennemfører EUX-uddannelsen

Der er ikke i VVS-overenskomsten aftalt satser for mere end 4 år for vvs-energispecialist, som danner baggrund for EUX-uddannelsen på vvs-området. Da uddannelsen varer 4 år og 9 måneder, er der d.d. indgået aftale om, at indføres et trin 5 i VVS-overenskomstens punkt 26, stk. 2.

Mindstebetalingen udgør pr. 1. marts 2016 kr. 114,25.

Glostrup, den 1. juni 2016

Protokollatet var resultatet af en korrespondance mellem parterne:

Fra: Faglig sekretær C
Sendt: 4. december 2015 16:45
Til: Chefforhandler F
Emne: Aflønning EUX

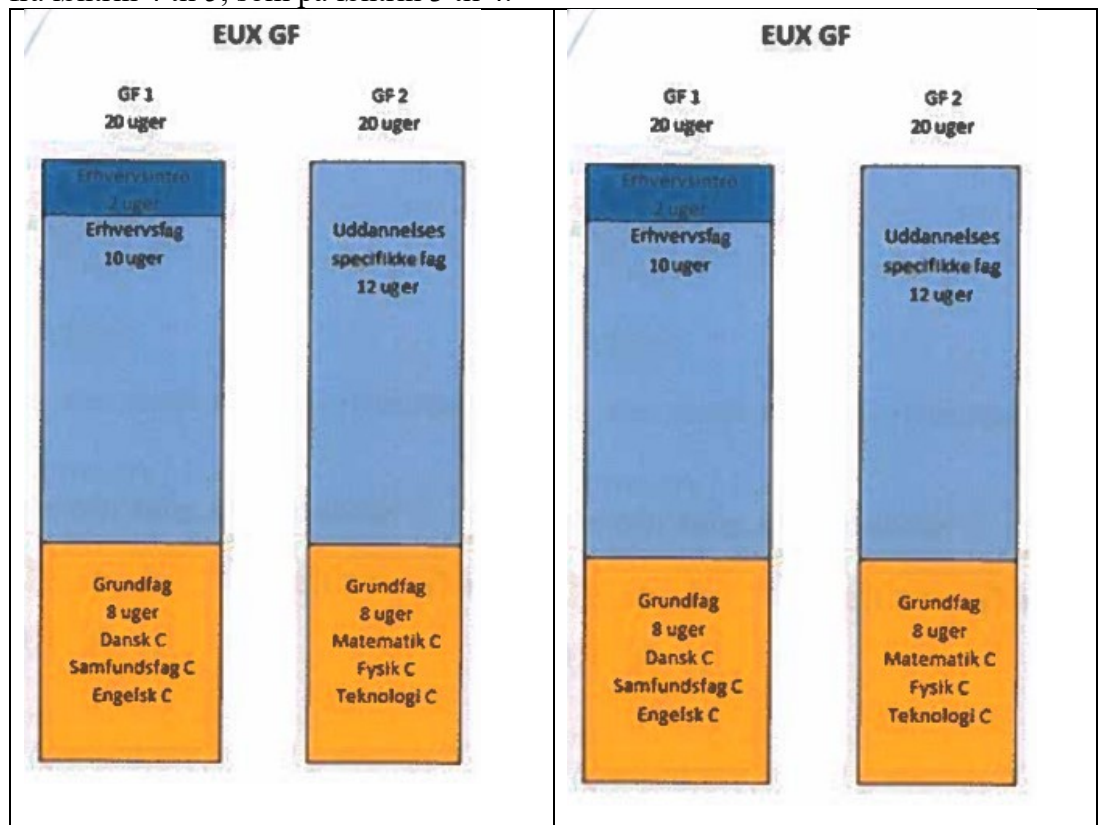
Hej F

Som lovet på sidste møde får du hermed nedenstående oversigt på grundforløb for EUD og EUX. EUX uddannelsen er 4 år og 9 måneder og har samme længde på grundforløbet som EUD-uddannelsen. På EUX gives der merit på samme måde som EUD.

I vedhæftede har jeg lavet en lønoversigt på for VVS og EL.

Her kan du se aflønningen på trin 5, hvis vi forhøjer med samme lønstigning som mellem trin 3 og 4. Dette vil give mere end mindstelønnen uden servicetillæg, hvilket også gør sig gældende på EI-området.

Og som vi er enige om, så er det stærke elever som tager EUX og de ser naturlig også på aflønningen Derfor er det min indstilling at vi min. laver samme lønstigning fra løntrin 4 til 5, som på løntrin 3 til 4.

Lad os tale sammen i næsten uge. God weekend.

Med venlig hilsen

C
Forbunds sekretær
...

Hej F

Håber du er kommet godt ind i det nye år.

For lige at følge op på vores sidste møde har jeg medsendt mail fra december. Vil du give en tilbagemelding på hvad jeres indstilling er, så jeg kan drøfte det i vores hus inden vi mødes.

Med venlig hilsen

C
Forbunds sekretær
...

Fra: Chefforhandler F
Sendt: 25. maj 2016 08.39
Til: Faglig sekretær C
Cc: G
Emne: SV: Aflønning EUX

Hej C

Jeg beklager, at du først får svar på din mail nu.

Vi har gennemgået dit forslag til protokollat om aflønning af EUX-lærlinge. Uanset dine forholdstalsberegninger, mener vi imidlertid ikke, at der bør være forskel på EUX-satserne på trin 5 mellem el og vvs.

TEKNIQs forslag er derfor, at sats 5 fastsættes til 114,25 kr.

Med venlig hilsen
F, Underdirektør
...

Fra: Faglig sekretær C
Sendt: 25. maj 2016 09.34
Til: Chefforhandler F
Cc: G
Emne: SV: Aflønning EUX

Hej F

Det er beklageligt at vi ikke kan blive enige om en ensartet løntrinsstigning, men vi skal jo have et 5 løntrin.

Vi tilslutter os dit forslag om et løntrin 5 med satsen 114,25 gældende fra 1. marts 2016. Vil du udfærdige og fremsende et protokollat til underskrift.

Med venlig hilsen

C”

5. As ansættelse

A blev ansat hos X A/S i henhold til en standard uddannelsesaftale, der blandt andet indeholder følgende bestemmelser:

”Uddannelsesaftale

indgået i henhold til lov om erhvervsuddannelser

Uddannelsesaftalen skal indgås inden aftaleperiodens begyndelse og skal straks sendes til den valgte erhvervsskole

Bemærk hvad der er anført i den tilhørende vejledning om de enkelte punkter.

Pkt. 1 Parterne	Virksomhedens navn og adresse (i.h.t. CVR-registrering): X A/S	Elevens navn og adresse: A
Pkt. 3 Aftale- perioden	Uddannelse og speciale, trin eller profil. En (*) markerer at specialet ikke findes under nyeste version af uddannelsen eller er i afløb. VVS-energi, VVS- og energispecialist <div style="text-align: right;">*</div> ☒ Eux-uddannelse ☐ Talentspor ☐ Individuel uddannelse Aftalen begynder (dato) <u>16.01.2018</u> Afsluttes (dato) <u>15/4 2022</u> ...	

Pkt. 5	Eleven indmeldes på følgende erhvervsskole:	
Skole	Roskilde Tekniske Skole (333), 4000 Roskilde	
Pkt. 6	Aftalen omfatter (læs evt. om afkrydsningsmuligheder i vejledningen)	
Aftalen	☐ Fuldt grundforløb (1. og 2. del) og hovedforløb (kun for elever, som har afsluttet 9./10. klasse i år eller sidste år ☒ 2. dels-grundforløb og hovedforløb ☒ Hovedforløb uden grundforløb ☒ Ny mesterlære og hovedforløb	☐ Kort aftale (minimum en hel praksisperiode i hovedforløbet) ☒ Kombinationsaftale: Aftale nr. ____ af i alt ____ aftaler ☐ Restaftale (angiv tidligere gennemførte uddannelsesdele nedenfor) ☒ Delaftale under skolepraktik eller produktionskolebaseret erhvervsuddannelse
	Erhvervsuddannelse for voksne (euv): ☐ Euv uden praktikuddannelse eller ☒ env med praktikuddannelse og skoleundervisning ☐ Kompetencevurdering (skal afkrydses medmindre eleven allerede har en sådan) Tidligere uddannelse/delvist gennemført uddannelse (se vejledning): <u>Grundforløb 1 på EUC Sjælland – Køge</u> Erhvervsskolen kan anmode om yderligere, herunder om bevis for grundforløb, studentereksamen og andet. ”	

B, Blik & Rør, tog sig af As lønforhold og skrev således til ham den 13. april 2021:

”Hej A

Jeg har nu gennemgået og tilrettet vores elevs gennemgang af dine lønsedler, og det udviser et større tilgodehavende jf. vedhæftede beregning af tilgodehavende.

Forudsætningen for beregningen er at du er i lære som EUX-elev fra d. 16.01.2018 – 15.04.2022 hvilket betyder at du skal være indplaceret som følger:

1. års elev i perioden 16.01.2018 – 15.07.2018
2. års elev i perioden 16.07.2018 – 15.07.2019
3. års elev i perioden 16.07.2019 – 15.07.2020
4. års elev i perioden 16.07.2020 – 15.07.2021
5. års elev i perioden 16.07.2021 – 15.04.2022 hvor efter du så er udlært.

Som det fremgår af beregningen og dine lønsedler har du generelt oppebåret en for lav løn i 2. halvår af hver kalenderår af din læretid hvilket er hovedårsagen til dit løntilgodehavende.

Herudover har der været et lille efterslæb i forhold til din Fritvalgskonto hvor der i perioden 01.03.2020 – 30.06.2020 er blevet opsparet med en for lav sats.

Jeg kan se at din arbejdsgiver betaler dig feriegodtgørelse af 1. sygedag hvilket du ikke skal have, og det er modregnet i beregningen – Ret skal være ret.

Jeg smider dig et kald snarest muligt så vi lige kan aftale hvad der skal ske herfra, men uanset vil jeg anbefale at du tager kontakt til din mester og gennemgår det fremsendte.

Herefter bør I kunne aftale hvornår og hvordan dit tilgodehavende skal afregnes.

Hvis ikke din mester er enig i beregningen eller I har uddybende spørgsmål er I begge meget velkommen til at kontakte mig.”

D tog sagen op med Blik & Rør ved mail af 22. juni 2021:

”Hej B,

Vi har modtaget nedenstående mail med beregning fra vores lærling A.

Vi har derefter fået vores lønfirma (EG-løn) til at efterberegne fritvalg og de er kommet frem til en difference på kr. 141,86, som efterfølgende er udbetalt.

A er i lære som EUX-lærling hos os fra d. 16.01.2018 – 15.04.2022 (4 år og 3 mdr.), ifølge overenskomsten står der:

Samtlige lærlinge indplaceres på trin 1. Efter 1 år på det pågældende trin, sker oprykning til næste trin.

*EUX-uddannelsen varer 4 år og 9 måneder, derfor indplaceres disse lærlinge de sidste 9 måneder på trin 5.

Hvilket vi får til følgende:

1. års elev i perioden 16.01.2018 – 15.01.2019 (1 år)
2. års elev i perioden 16.01.2019 – 15.01.2020 (1 år)
3. års elev i perioden 16.01.2020 – 15.01.2021 (1 år)
4. års elev i perioden 16.01.2021 – 15.07.2021 (6 mdr.)
5. års elev i perioden 16.07.2021 – 15.04.2022 (EUX* 9 mdr.) hvor A så er udlært.

Derfor kan vi ikke anerkende nedenstående krav.

Vi er meget glade for vores lærling, og betaler selvfølgelig løn ifølge overenskomsten.

Vi ser frem til at høre fra jer.

Med venlig hilsen

D
X A/S
...”

B svarede dagen efter således:

”Hej D

Mange tak for jeres tilbagemelding.

Vi fastholder naturligvis vores forståelse af reglerne omkring indplacering af jeres elev.

Jeg vil derfor, som aftalt på tlf., ved jeres afvisning begære tvisten behandlet ved Det Faglige Udvalg for VVS-Energiuddannelsen men henblik på at opnå en afklaring om hvordan indplacering af EUX-elever skal ske korrekt.

På forhånd tak”

6. Forklaringer

B har forklaret, at han er uddannet i VVS-branchen og er faglig sekretær i Blik & Rør. Han har arbejdet med uddannelse af lærlinge hos Blik & Rør siden 2007. Lærlinges lønindplacering aftales i uddannelsesaftalen mellem eleven og praktikvirksomheden. Den relevante skole registrerer aftalen og anfører den forventede afslutningsdato på aftalen. På denne baggrund og med kendskab til de respektive specialuddannelsers længde har han fastsat lønindplaceringen ud fra den angivne slutdato ved at regne baglæns fra denne. VVS-overenskomsten i punkt 26 indeholder 5 løntrin, og disses anvendelse fastlægges i de konkrete sager bagfra med udgangspunkt i slutdatoen. På denne måde fastlægges den pågældende lærlings lønmæssige indplacering. Vægten skal lægges på den fulde samlede længde af uddannelsen, og det er uden betydning, hvornår uddannelsesaftalen er indgået. Slutdatoen er afgørende for den pågældende elevs lønmæssige indplacering. Det er uden betydning, hvornår den pågældende elevs praktik i virksomheden indledes. Han mener, at praksis mellem overenskomstparterne følger disse principper.

EUD-lærlinge svarer til den gammeldags mesterlære med et grundforløb bestående af 20 ugers skoleforløb og grundforløb 2. Grundforløb 1 er ikke obligatorisk på EUD og er ikke en del af EUD-uddannelsen. Et uddannelsesforløb på 20 uger svarer til et halvt år. EUX-uddannelsen er den lange specialuddannelse på 4 år og 9 måneder. Den består af praktiktid i hovedforløbet på 3 år og 9 måneder. Herudover er der et grundforløb 1 og 2, der hver varer 20 uger svarende til et kalenderår. Grundforløb 2 er obligatorisk. De kompetencer, der opnås på grundforløb 1 er imidlertid obligatoriske. Som han opfatter situationen på området, er praksis den, at den elev, der har gennemført grundforløb 2 ved ansættelsen, vil starte med aflønning på trin 1 og efter et halvt år rykke op. Hvis eleven ikke har grundforløbet i forvejen, forbliver han på løntrin 1 et helt år, mens han gennemfører grundforløb 2. Under grundforløb 2 er eleven på fuld tid på skolen og arbejder ikke i virksomheden. Når grundforløb 2 er bestået efter et halvt år, rykker eleven op på løntrin 2.

Der har været enighed mellem overenskomstparterne om, at den samlede uddannelseslængde for EUX er 4 år og 9 måneder og om, at der lå 9 måneder med aflønning på løntrin 5. Derefter lå der 1 år med aflønning på løntrin 4, 3, 2 og 1, hvis eleven starter direkte i virksomheden uden forudgående grundforløb (1 og 2). I den situation vil de 2 grundforløb vare 1 år, og eleven er så på løntrin 1. Han opfatter situationen som den, at der har været enighed om disse principper, indtil denne sag opstod.

Og sådan har han også selv praktiseret det i sine løbende drøftelser med virksomhederne. Der har ikke været sager herom i Det Faglige Udvalg. Den foreliggende sag vedrører en EUX-elev, der har gennemført grundforløb 1. Han er enig i, at teksten i punkt 26 ikke viser, at man skal regne bagfra, men sådan har det altid været praktiseret.

Protokollatet viser, at der ikke opnåedes enighed ved overenskomstfornyelsen i 2020 om en tekst vedrørende EUX. Tanken var, at der skulle være 9 måneders løn på løntrin 5.

E har forklaret, at han er uddannet elektriker og el-installatør. Han har arbejdet i en årrække på elektrikeruddannelsen og har fungeret som fagkonsulent i Undervisningsministeriet. Han har været uddannelseschef på EUC Nordsjælland i Holbæk et par år til august 2015, hvor han fik ansættelse hos TEKNIQ med henblik på at arbejde med uddannelse.

EUX-uddannelsen tog sin spæde start i 2003, men kom først for alvor i gang i 2015. Grundforløbet på EUX består af grundforløb 1 og grundforløb 2 på hver 20 ugers varighed. Grundforløb 1 skal udfordre de unge på deres uddannelsesvalg. Grundforløbet må derfor ikke indeholde egentlige fagspecifikke emner, men være mere generelt kompetencegivende. Hvis den pågældende elev allerede har en læreplads, behøver han ikke at gennemføre grundforløb 1. De fleste har dog ikke en læreplads og må derfor ind på dette grundforløb. Grundforløb 1 er ikke obligatorisk på EUD, idet de relevante kompetencer kan tilvejebringes på anden måde.

VVS-overenskomstens § 26 taler om ”grundforløbet”, hvilket kun kan betyde grundforløb 2. Man kan slet ikke starte på hovedforløbet uden grundforløb 2. Den ”baglænsregningsmetode”, som B har omtalt, bruges ikke i den situation. Metoden bruges i en situation, hvor man skal regne merit ud for en lærling, der har fået særlige kompetencer på anden måde end i uddannelsessystemet. Det er altså den situation, hvor der skal foretages en realkompetencevurdering. Metoden er ikke relevant for helt uuddannede, der starter på en uddannelse. For en sådan er ligefremme beregningsmetoder i § 26 den rette.

D har forklaret, at hun med sin ægtefælle startede egen vvs-virksomhed i 1998 og fik deres første lærling året efter. I dag er de 10 medarbejdere i virksomheden og ønsker ikke at være flere. Hun tager sig af det kontormæssige og administrative. De har haft lagt vægt på at have lærlinge hele tiden. De har normalt ansat EUD-lærlinge, men A blev ansat som EUX-lærling, fordi de kendte ham i forvejen som en dygtig ung mand. Hun lønner alle lærlinge efter § 26. De ansætter typisk lærlinge efter afsluttet grundforløb. Det betyder, at de er 6 måneder på løntrin 1 og derefter rykker op. Hun var i tvivl om, hvorledes A skulle lønmæssigt indplaceres, fordi hun fandt overenskomsten uklar men valgte fremgangsmåden med en kortere placering på løntrin 4.

F har forklaret, at der opstod behov for at indføre et ekstra løntrin 3 ved indførelsen af EUX-uddannelsen. Overenskomstens parter diskutererede satserne for et sådant løntrin, men ikke længden af løntrinnet. 2010-2020 brød overenskomstforhandlingerne sammen, og de måtte arbejde med mæglingforslaget. Dette var årsagen til, at dette specifikke spørgsmål vedrørende EUX-eleverne løstes via et protokollat. Protokollatet skulle implementeres, og det skete i § 26. Teksten med ”*” er vel mere en oplysende tekst end en egentlig forhandlet overenskomsttekst. Protokollatet, og dermed heller ikke § 26, fører ikke til, at en lærling obligatorisk skal aflønnes på løntrin 5 i 9 måneder. Han er enig i, at teksten er en fælles tekst.

C har forklaret, at grundforløb 1 ikke er obligatorisk. Han er enig med F i, at implementeringen af protokollatet skete ved overenskomstsituationen i 2017.

7. Parternes argumentation

Klager har gjort gældende, at EUX-lærlingen skal oprykkes til løntrin 2 den 16. juli 2018 - et halvt år efter ansættelsen i virksomheden, fordi lærlingen har gennemgået 20 ugers obligatorisk grundforløb forud for ansættelsen,

En EUX-lærling, der har gennemgået det første af de to obligatoriske grundforløb, skal oprykkes til løntrin 2 efter ½ års ansættelse, da det obligatoriske grundforløb 1 har et erhvervsfagligt indhold af relevans for uddannelsen. EUX-lærlinge, der har taget et obligatorisk grundforløb, skal ikke stilles ringere end ”almindelige” VVS-lærlinge, der oprykkes efter ½ års arbejde, hvis disse elever har bestået deres obligatoriske grundforløb, jf. at pkt. 26, stk. 2, netop nævner, at de ”almindelige” lærlinge har ret til denne oprykning efter ½ års arbejde. Dette o bestyrkes af, at parterne i deres fælles informationspjece om EUX-uddannelsen har nævnt, at EUX-elevens løn- og arbejdsforhold følger forholdene for de ”almindelige” VVS-elever.

EUX-lærlingen er omfattet af VVS-overenskomstens punkt 26, stk. 2, der fastslår, at indplacering på de respektive løntrin i almindelighed (dvs., hvor der ikke er aftale om en hurtigere oprykning,) sker for et år ad gangen. Indplaceringen af EUX-lærlingen på de respektive løntrin sker ved, at der regnes baglæns fra uddannelsesaftalens slutdato.

Der er ikke hjemmel i VVS-overenskomstens punkt 26, stk. 2, til, at virksomheden kan indplacere EUX-lærlingen ved hjælp af den anvendte metode, hvorefter EUX-lærlingen fastholdes 1 år på løntrin 1, med det til følge, at tidspunktet for skift til de følgende løntrin forskubbes med et halvt år, og der er ikke hjemmel i VVS-overenskomstens punkt 26, stk. 2, til at virksomheden kan indplacere EUX-lærlingen på løntrin 4 i et halvt år.

Der står intet i teksten om, at oprykningen sker, når en lærling har gennemført ”grundforløb 2”. Der er ingen kvalifikation i teksten af, om oprykningen er betinget af, at det er grundforløb 1 eller grundforløb 2, der er gennemført eller eventuelt det samlede grundforløb.

Imidlertid er det ubestridt sådan, at en EUD-elev, der har gennemført det obligatoriske grundforløb på denne uddannelse inden ansættelsen, bliver oprykket til løntrin 2 efter 6 måneders ansættelse.

Der er ikke grundlag for at foretage en indskrænkende fortolkning af bestemmelsen, sådan at oprykning af EUX-elever kun skulle gælde, hvis de har gennemgået det såkaldte grundforløb 2.

Der er heller ikke tale om, at EUX-elever får en bedre stilling end EUD-elever. Der er tværtimod tale om en ligestilling, således at både EUD- og EUX-elever får en oprykning i det omfang, de har gennemført 20 ugers obligatorisk grundforløb af uddannelsen før, de begynder ansættelsen i praktikvirksomheden.

Indklagede har gjort gældende, at en lærlings grundforløb består af 2 dele, del 1 og del 2, jf. erhvervsuddannelseslovens § 12, og at del 1 i visse tilfælde kan springes over, hvis lærlingen har en uddannelsesaftale ved indskrivning på uddannelsen, jf. erhvervsuddannelseslovens § 5 b stk. 1. VVS-overenskomstens punkt 26, stk. 2 anfører, at der skal ske oprykning til løntrin 2 efter ½ år på løntrin 1, når uddannelsesaftalen påbegyndes, efter at grundforløbet er gennemført, og at der ved grundforløbet i VVS-overenskomstens forstås det samlede grundforløb i overensstemmelse med erhvervsuddannelseslovens § 12.

Der er ikke hjemmel i VVS-overenskomstens punkt 26, stk. 2 til at oprykke lærlinge til løntrin 2 efter ½ år på løntrin 1, når grundforløb 1 er gennemført.

EUX-lærlinges grundforløb er det samme som EUD-lærlinges, og at varigheden er den samme. VVS-overenskomstens ordlyd anfører, at den tidligere oprykning først sker, når grundforløbet er gennemført forud for uddannelsesaftalens påbegyndelse, og dette indebærer, at lærlingen skal have gennemført grundforløbets 1. og/eller grundforløbets 2. del.

Såfremt grundforløb 2 ikke er gennemført på tidspunktet for uddannelsesaftalens påbegyndelse, skal *samlige* lærlinge, herunder EUX-lærlinge, indplaceres på løntrin 1 i et helt år, hvorefter der sker oprykning til løntrinnene 2, 3 og 4, hvorefter EUX-lærlingen afslutter uddannelsen på løntrin 5, jf. VVS-overenskomstens punkt 26, stk. 2.

Det med ”*” anførte i VVS-overenskomstens punkt 26, stk. 2 om indplacering af EUX-lærlinge på løntrin 5 er en hjælpetekst, der ikke har overenskomststatus. Skulle Den Faglige Voldgift komme frem til, at teksten har overenskomstmæssig status, gøres det gældende, at der helt åbenbart er tale om en formulering, der er fejlbehæftet og derfor grundet de faktiske omstændigheder i forhold til uddannelsens længde og den anførte afkortning med 6 måneder på løntrin 1, ikke kan opretholdes som den er.

8. Voldgiftsrettens begrundelse og resultat

Ved sagens afgørelse må udgangspunktet tages i den individuelle uddannelsesaftale og VVS-overenskomstens punkt 26. På dette grundlag må en EUX-elevs lønmæssige indplacering ske på grundlag af uddannelsesaftalens begyndelsestidspunkt, således at der med stigende anciennitet på uddannelsen rykkes et trin op som beskrevet i punkt 26. Der er ikke holdepunkt for, at lønmæssig indplacering skal ske ved den af forbundet påberåbte ”tilbageberegningsmodel”. Dette medfører, at en nytiltrådt elev indplaceres på løntrin 1 fra aftalens påbegyndelse, i den foreliggende sag pr. 16. januar 2018. Eleven vil forblive på dette løntrin 1 år, med mindre der i overenskomsten er hjemmel til yderligere oprykning. Oprykning kan efter overenskomsten ske for lærlinge, der inden ansættelsen har gennemgået grundforløbet. Dette må naturligt forstås som den afsluttende obligatoriske del 2, hvorimod det ikke er tilstrækkeligt, at eleven har gennemgået grundforløb 1.

Længden på den samlede uddannelsestid er ikke afgørende.

Den med ”*” anførte tekst i overenskomsten må anses for bindende mellem parterne. Bestemmelsen beskriver situationen for en elev med maksimum uddannelsestid på sit EUX-forløb, men kan ikke anses for at føre til, at EUX-elever med kortere uddannelsesforløb nødvendigvis skal være indplaceret i 5 måneder på trin 5. For disse elever må teksten forstås på den måde, at de sidste måneder mellem afslutningen af trin 5 på uddannelsens afslutning skal aflønnes på trin 5.

Denne forståelse af overenskomstens punkt 26 medfører, at indklagede må frifindes for klagerens påstand 1, og at klageren skal have medhold i sin påstand 2. Indklagede må gives medhold i sin påstand 1 og 2.

Thi bestemmes

TEKNIQ Arbejdsgiverne og X A/S frifindes for klagers påstand 1.

Blik- og Rørarbejderforbundet skal anerkende, at alle lærlinge, herunder EUX-lærlinge, indplaceres på løntrin 1 i et halvt år, når uddannelsesaftalen påbegyndes efter grundforløbet (grundforløb 2) er gennemført.

TEKNIQ Arbejdsgiverne og X A/S skal anerkende, at den efterfølgende placering på henholdsvis løntrin 2, 3, og 4 sker for et år ad gangen.

Blik- og Rørarbejderforbundet tilpligtes at anerkende, at EUX-uddannelsens længde medfører, at lærlinge ikke kan indplaceres på trin 5 i 9 måneder, men alene i 3.

Hver part betaler egne sagsomkostninger som halvdelen af udgiften til opmanden.

København, den 16. december 2021.

Jon Stokholm